

Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland

Sector Advisering en Ontwikkeling
Sector Bedrijfsvoering en Ondersteuning
Sector Instandhouding

Archeologie

locatie : Groenmarkt 13
ons kenmerk : 11.U.0285
behandeld door : drs. M.W.A.de Koning
doorkiesnummer : 0118-670611
e-mail : mwa.de.koningl@scez.nl
onderwerp : beoordeling rapport Heikant
Julianastraat 107a, 109 en 113
conceptversie, augustus 2011

College van B&W gemeente Hulst
Mevr. H.M.A. van Hauten
Grote Markt 21
4561EA Hulst

Middelburg, 22 september 2011

Geachte mevrouw van Hauten,

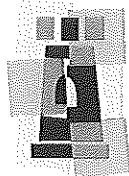
Naar aanleiding van het toezenden van de conceptversie van het rapport *Julianastraat 107a, 109 en 113 in Heikant, gemeente Hulst; een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek* uit augustus 2011 opgesteld door N. de Jonge en J. Huizer van ADC ArcheoProjecten en het verzoek van uw gemeente om deze versie van het rapport te beoordelen, doe ik u onderstaande toekomen.

In opdracht van SCM Milieu bv heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek uitgevoerd gecombineerd met een verkennend booronderzoek voor het plangebied Julianastraat 107a, 109 en 113 te Heikant. De reden voor dit onderzoek is het voornemen binnen het plangebied drie villawoningen te bouwen. Aangezien de nieuwe bebouwing niet op exact dezelfde plaats komt te staan van de afgebroken gebouwen, dient hiervoor het bestemmingsplan partieel te worden herzien. Hierdoor was het noodzakelijk te weten of binnen het plangebied archeologische resten aanwezig zijn en of deze tijdens de werkzaamheden zullen worden verstoord.

De geologische kaart en het aanvullend booronderzoek maken duidelijk dat het terrein zich bevindt op een pleistocene dekzandrug (ontstaan tot 10.000 jaar geleden). Deze is door zijn hoge en droge ligging altijd een interessante plaats geweest voor de mensen om zich te vestigen. Bovendien is op ongeveer 1.6 m –mv een humeuze band van 5-10 cm dik waargenomen welke waarschijnlijk geïnterpreteerd kan worden als een bodem uit het *Allerød-interstadiaal (tussenijstijd)*, een warmere periode uit ca. 14.000-12.000 jaar geleden). In deze laag kunnen eventueel resten van activiteiten van jagers-verzamelaars (rendierjagers) worden aangetroffen.

Het verkennend booronderzoek heeft verder uitgewezen dat in drie van de vijf boringen het originele bodemprofiel niet meer intact is en dat sprake is van een zogenaamd *AC-profiel*. In boring 3 is bovendien een spoor van baksteen en sintel aangetroffen. In de overige twee boringen zijn wel resten van de originele *podzolbodem* aanwezig. Op respectievelijk 80 en 90 cm –mv zijn de restanten van een *B-horizont* aangetroffen. Aangezien deze gele vlekken vertoont wordt aangenomen dat deze verstoord/verspit is.

Conform de KNA zijn tijdens dit onderzoek ook diverse oude kaarten bekeken om zo inzicht te krijgen in het gebruik van het plangebied vanaf de late middeleeuwen. Hieruit wordt duidelijk dat de eerste gekarteerde bebouwing dateert uit het tweede kwart van de 19^e eeuw. Deze bebouwing komt in grote lijnen overeen met een deel van de recent afgebroken gebouwen.

Ook is door het ADC Archis geraadpleegd om een beeld te krijgen van de aanwezige archeologische waarden in een straal van 1000 m rond het plangebied. Hieruit is gebleken dat binnen het plangebied geen AMK-terreinen of waarnemingen bekend zijn. Wel zijn enkele vondstmeldingen gedaan binnen een straal van 1000 m. Hieruit blijkt dat op 950 m ten oosten van het plangebied in enkele diepe boringen eveneens de *Allerød-laag* aangetroffen. Uit deze laag zijn geen archeologische indicatoren bekend. Door de willekeurige en niet-onderbouwde straal van 1000 m te hanteren, wordt voorbijgegaan aan een aantal onderzoeken (o.a. Hulst Hogeweg en Koewacht Emmabaan) die waardevolle informatie hebben opgeleverd, die ook voor onderhavig onderzoeksgebied van belang zijn. Het conceptrapport behoeft dus aanvullingen om aan de richtlijnen van de provincie Zeeland te voldoen, zie checklist.

Op basis van de hiervoor kort samengevatte resultaten wordt geconcludeerd dat de archeologische verwachting voor alle perioden, met uitzondering van de op 1.6 m -mv aangetroffen bodemlaag uit het *Allerød-interstadiaal*, laag is. De afwezigheid van bewoning op historisch kaartmateriaal, en de aanwezigheid van een *AC-profiel* in het noordoostelijke deel van het plangebied vormen hiervoor de belangrijkste argumenten. ADC ArcheoProjecten adviseert dan ook om geen vervolgonderzoek uit te voeren, tenzij het terrein dieper afgraven wordt dan 1.5 m -mv. Indien dit wel gebeurt, in verband met de aanleg van een ondergrondse structuren adviseren zij voorafgaand aan de bouwwerkzaamheden een Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven te laten uitvoeren.

Wij kunnen deels vinden in de conclusies en adviezen van ADC, maar vinden het noodzakelijk hierbij toch enkele kanttekeningen maken. De verwachting om intacte vindplaatsen uit mesolithicum aan te treffen zal inderdaad gering zijn. De lage verwachting geldt alleen voor die terreindelen waar de bodem daadwerkelijk is verstoord tot in de C-horizont. De archeologische verwachting voor wat betreft de periode van het neolithicum tot de volle middeleeuwen berust bij het ADC voornamelijk op de afwezigheid van vondsten binnen de gemeente Hulst. We willen er op wijzen dat dit niet betekend dat er in deze periode geen bewoning heeft plaatsgevonden. Het is frappant dat aan de overkant van de grens in België van diverse plaatsen vondsten uit de periode bekend zijn terwijl ze in Zeeuws-Vlaanderen zeer schaars aanwezig zijn.

Ondanks het ontbreken van archeologische resten verdient het dus onze voorkeur op het terrein een vervolgonderzoek uit te laten voeren. Het is namelijk zeer goed mogelijk dat ondanks de versterking van het originele bodemprofiel dieper ingegraven sporen, zoals bijvoorbeeld middenstijlen en gebintpalen van gebouwen bewaard zijn. Deze paalkuilen zijn soms ingegraven tot 1.25 m onder de top van de C-horizont. Om te voorkomen dat hierbij excessieve kosten worden gemaakt, zou dit onderzoek gecombineerd kunnen worden uitgevoerd met in eerste instantie de sloop van de bebouwing en het uitgraven van de bouwwegen. Indien hierbij archeologische waarden worden aangetroffen kan ook het uitgraven van de bouwkeuzen worden begeleid. Op deze manier wordt werk met werk gemaakt en worden de kosten tot een minimum beperkt. Belangrijk is hierbij wel de graafwerkzaamheden en de archeologische waarnemingen goed op elkaar af te stemmen. De communicatie tussen archeologisch opdrachtnemer en uitvoerder van de grondwerk is hierbij van cruciaal belang.

Aan dit advies kunnen, behoudens opzet of grove nalatigheid onzerzijds, geen rechten worden ontleend, noch eventuele schade die daaruit zal voortvloeien worden geclaimd.

In de verwachting u hiermee van dienst te zijn geweest,
Met vriendelijke groet,

drs. M.W.A. de Koning
adviseur archeologie

CC. R. de Kesel, gemeente Hulst
N. de Jonge, ADC-ArcheoProjecten
P. Küppers, SCM Milieu BV

Checklist Structuur rapport

Gemeente : Hulst

Datum beoordeling rapport: 08-09-2011

Bedrijf : ADC-archeoprojecten

Titel rapport : *Julianastraat 107a, 109 en 113 in Heikant, gemeente Hulst. Een bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend boordonderzoek. ADC Rapport 2789*

Status : concept (5 augustus 2011)

	Onderdeel:	Opmerkingen:
	Titel	
	Gemeentenaam	
	Locatiennaam (bij voorkeur adres)	
	(Projectnaam opdrachtgever)	
	Soort onderzoek benoemd conform KNA	
	ISBN	
	Inhoudsopgave	
	Samenvatting	
	Inleiding	
	Aanleiding onderzoek	
	Archeologische aanleiding tot onderzoek (Rijks- en/of Provinciaal beleid)	
	Administratieve gegevens	
	Soort onderzoek	
	Provincie	
	Gemeente	
	Plaats	
	Locatiennaam Altijd adres: straatnaam met huisnummer(s) Indien geen huisnummer, dan enkel straatnaam. Indien geen straatnaam, dan toponiem of veldnaam	
	Projectnaam: waaronder het bij opdrachtgever bekend is.	
	RD-coördinaten: hoekpunten van onderzoekslocatie polygoon. Bij lineair: begin en eindpunten van tracé.	
	Kadastrale perceelnummer(s)	
	Oppervlak onderzoekslocatie(s)/Lengte tracé(s)	
	Status terrein: AMK-monumentnummer(s) met benaming en waarde	
	Archis-waarnemingsnummer(s)	
x	Zeeuws Archeologisch Archief vondstmelding(en)	Aanvullen, in de tekst staat dat er telefonisch aanvraag is gedaan maar nog geen reactie. (pag. 11)
	Archis-vondstmeldingsnummer(s)	
	CIS-onderzoeksmeldingsnummer	
	Opdrachtgever, contactpersoon, contactgegevens	
	Bevoegd gezag, contactpersoon, contactgegevens	

x	Adviseur bevoegd gezag, contactpersoon, contactgegevens Mevr. I.M. van der Weide Postbus 49 4330 AA Middelburg Tel. 0118-670613 Fax 0118-670880 e-mail: im.vander.weide@sceez.nl	Telefoonnummer aanpassen
x	Beheer en plaats van vondsten: Provinciaal Archeologisch Depot (PAD) Zeeland Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland Looierssingel 2 4330 AA Middelburg Depotbeheerder: dhr. H. Hendrikse 0118-623732 e-mail: h.hendrikse@sceez.nl	Telefoonnummer aanpassen
	Beheer en plaats van documentatie: Zeeuws Archeologisch Archief (ZAA) Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) Postbus 49 4330 AA Middelburg Beheerder: dhr. J.J.B. Kuipers 0118-670879 e-mail: jjb.kuipers@sceez.nl	
	Nieuw aangetroffen vindplaatsen: Archis-vondstmeldingsnummer(s) of Archis-waarnemingsnummer(s)	
	Complextype(n) van de nieuw aangetroffen vindplaatsen	
	Beheer en plaats van digitale documentatie: e-depot (www.edna.nl)	
	Bureauonderzoek	
	Doel van het onderzoek; verwijzing naar PvA	Onderbouwing voor keuze straat van 1000m als onderzoekskader ontbreekt
	onderzoeksopzet onderzoekskader: kaart ligging locatie in Zeeland, kaart(en) onderzoekslocatie met goede topografische referenties, kaart omvang onderzoekslocatie(s). Tekst dient ondersteund te worden met afbeeldingen van toepasselijk kaartmateriaal (geologie, bodem, oude kaarten, IKAW met monumenten en vindplaatsen) met daarop aangegeven zo nauwkeurig mogelijk de ligging van de onderzoekslocatie en specifieke oude afbeeldingen betreffende de locatie zelf.	
	1. Beschrijving van het onderzoek van <u>geologie, bodemkunde en fysische geografie</u> (landschap) en de resultaten	
x	2. Beschrijving van het onderzoek van de <u>historische bekende gegevens</u> (kaarten, bronnen, toponymie, historische geografie, cultuurhistorie etc.) en de resultaten	I

	3. Beschrijving van het onderzoek van gegevens van <u>luchtfoto-onderzoek</u> , <u>Actueel Hoogtebestand Nederland</u> en ander recent gegevensmateriaal	
x	4. Beschrijving van het onderzoek van de <u>archeologisch bekende gegevens</u> binnen een relevante omgeving, incl. recente onderzoeksrapporten en literatuur, en de resultaten en korte bewoningsgeschiedenis van het gebied waarin locatie is gelegen	De gegevens uit het ZAA zijn nog niet opgenomen aangezien hier vanuit het ZAA nog niet op was gereageerd. Graag nogmaals proberen en aanvullen. Vermelden van onderzoeken aan de Emmabaan te Koewacht uitgevoerd door de Universiteit Gent en aan de Hogeweg te Hulst (BAAC en ARC). Bovendien zijn ook vuursteenvondsten gedaan in Axel. Te Nieuw-Namen, Sint-Gilles-Waas (Be.) en Stekene (Be.) zijn resten gevonden uit de Bronstijd. (zie www.vilt.be)
	5. Beschrijving van het onderzoek van de gegevens van <u>recent gebruik en bewoning</u> en de invloed daarvan op de huidige staat van het bodemarchief en de resultaten	
x	Specifieke archeologische verwachting Conclusie: op grond van de resultaten van de punten 1 t/m 5 voor de onderzoekslocatie en toe te passen vervolgonderzoek.	Onder par. 2.9 wordt gesteld dat het terrein in de middeleeuwen niet bewoond is geweest. Dit berust echter nergens op. Geen historische bron of kaart is bewaard uit deze periode. Graag weghalen.
	Overige opmerkingen	
	Inventariserend veldonderzoek	
	Doel van het onderzoek; verwijzing naar PvA/PvE	
	Onderzoeksopzet: onderzoekskader met verwijzing naar specifieke archeologische verwachting; beperkingen van het onderzoek door omstandigheden (afwijkingen van het PvE)	
	1. Objectieve beschrijving van de <u>resultaten oppervlaktekartering (en slootkantinspectie)</u> en eventueel daaruit voortvloeiende aanpassing van de onderzoeksstrategie.	
	2. Objectieve beschrijving van de <u>resultaten van het booronderzoek</u> (geologie, bodem en landschap)	
	3. <u>Evaluatie en interpretatie resultaten booronderzoek ten opzichte van de in het bureauonderzoek gespecificeerde archeologische verwachting.</u>	
	4. Waardering van (nieuwe) vindplaatsen conform KNA	
x	Conclusies	Pag. 14 Bij de tussentijdse conclusies kan bij vraag 3 reeds opgemerkt worden dat er geen risico is om archeologische resten te verstoren indien niet dieper dan 1,5 meter wordt gegraven. De aanwezigheid van een ABC-profiel in een van de boringen geeft aan dat de bodem ter plaatse is omgezet, maar daarna niet intensief bewerkt anders zou geen onderscheid in de

		diverse bodem horizonten kunnen worden gemaakt. Het aantreffen van archeologische resten ter hoogte van deze boring is wel degelijk aanwezig.
x	Aanbevelingen	
	Verklarende lijst van gebruikte technische termen en afkortingen	
	Geraadpleegde bronnen en literatuur	
	Bijlagen	
	Gedrukte boorstaten	
	Vondstenlijst veldkartering	
	Monsterlijst	
	Vondstenlijst boringen	
	Overzicht archeologische perioden	